

Oppgave 1.

a.

Roller og rollekonflikter: En rolle kan defineres som et sett av forventninger knyttet til en posisjon. Det er altså ikke utformingen av rollen (fra rolleinnhaverens side) som står i fokus (rolleadferd), men forventningene fra andre. Rollekonflikter oppstår når en rolleinnhaver står overfor kryssende forventninger. Dette kan være konflikter knyttet til én spesifikk rolle som aktøren har (for eksempel slik en trener mottar kryssende forventninger fra utøvere, foreldre, publikum og/eller ledere i klubben), eller knyttet til at rolleinnhaveren også har andre roller (for eksempel at treneren også er ektemann, student, ansatt i annen virksomhet eller kamerat).

b.

En norm er en stabilisert forventning om adferd i en bestemt situasjon. Normer er som regel sosiale, det vil si at de er delt av en gruppe mennesker. Normer kan være både formelle og uformelle. En uformell norm er for eksempel fair play, mens lov- og regelverk er formelle normer. Sanksjoner er reaksjoner på normbrudd, Sanksjoner kan være både positive og negative. Videre møtes brudd på formelle normer med formelle sanksjoner (for eksempel straffeloven), mens brudd på uformelle normer sanksjoneres uformelt (for eksempel gjennom å himle med øynene, utfrysning eller lignende).

c.

Sosial kapital kan defineres på to måter: Hos Putnam og Coleman er det en ressurs på kollektivt nivå, det vil si at sosial kapital er egenskaper ved et samfunn. Det høye nivået av frivillig arbeid i norsk idrett antas for eksempel å produsere sosial kapital for dette samfunnet og dermed tillit mellom mennesker, gjennom at folk blir kjent og at de utvikler tillit til hverandre. Merk at også den som selv ikke bidrar med f.eks. frivillig arbeid, også har nytte av den generelle tilliten som er skapt av sosial kapital.

Hos Bourdieu er sosial kapital først og fremst en individuell ressurs; gjennom individers kontakter og nettverk. Å kjenne personer med makt og innflytelse i et sosialt felt skaper for eksempel sosial kapital i denne forstand. For denne besvarelsens del er det nok ønskelig at det legges mest vekt på det førstnevnte begrepet om sosial kapital, fordi det er nærmere knyttet til begrepet om tillit. Men å definere sosial kapital i lys av Bourdieu vil likevel ikke være feil. I så fall må imidlertid tillit, som er definert som tiltroen til at andre vil opptre på bestemte måter, defineres separat og mer uavhengig av definisjonen av sosial kapital.

d.

Sosialt kjønn står i forhold til biologisk kjønn og er definert som de kjønnede og oftest sosiale forventninger som er knyttet til ulike biologiske kjønn. Menn og kvinner har – i hvert fall i gjennomsnitt – ulike egenskaper biologisk sett. Disse forskjellene skaper imidlertid også sosialt konstruerte forventninger om egenskaper som det ofte er mindre grunnlag for. Som for eksempel når jenter antas å like rosa bare fordi de er jenter, eller når idretter som fotball og ishockey lenge ble antatt å ikke passe for jenter (eller rytmisk sportsgymnastikk for gutter).

2.

a. Habitus er ifølge Bourdieu kroppsliggjorte disposisjoner, skapt gjennom (klasse- og delvis kjønnsbasert) sosialisering. En habitus er ikke uforanderlig, men likevel strukturerende og medfører at man opptrer på bestemte måter i ulike situasjoner. Kapital er ressurser individet har tilgjengelig i sosialt liv. De viktigste kapitalformene hos Bourdieu er økonomisk kapital, kulturell kapital (utdanning, titler, evne til å beherske ulike

sosiale situasjoner, kjennskap til et samfunns kultur) og sosial kapital (se over). Et sosialt felt er en avgrenset del av samfunnet, eller en bestemt sfære (for eksempel idrettsfeltet, utdanningsfeltet eller musikkfeltet), hvor man har ulik mengde ressurser tilgjengelig. Det sosiale rom er en konstruksjon av summen av disse feltene. Den mest kjente illustrasjonen av det sosiale rom består i en sammenstilling av et individs samlede mengde kapital (vertikalt) og fordelingen mellom økonomisk og kulturell kapital (horisontalt). En slik tenkemåte gir godt grunnlag for å analysere ulikhet i idretten, for eksempel er individers habitus ulik i idretter som bryting og fotball (fotball: aggressivitet, kroppsnærhet, høyt tenningsnivå er akseptert; tennis: ingen fysisk kontakt, stor vekt på at utøverne har kontroll på sitt eget tenningsnivå), både når det gjelder utøvere og publikum. En studie av kulturell og sosial kapital kan også gi innblikk i hvordan for eksempel lederverv i idretten er fordelt, både kjønns- og klassemessig.

b.

I Coakley og Pike er det en gjennomgang av kjennetegn ved kommersiell idrett, hvorav i hvert fall en del av poengene bør kunne gjengis presist. Kommersialiseringsprosesser gjør at andre aktører enn bare forbund, trenere og utøvere utøver stor påvirkning på idrettens utvikling. Viktige aktører er eiere (av for eksempel kommersielle idrettsklubber), medier og sponsorer. At eliteseriekamper i fotball spilles på mange ulike tidspunkter er slik uttrykk for en kommersialiseringsprosess: TV-kanalene vil dekke flest mulig kamper. Når det gjelder motsetninger som følge av kommersialisering, er det stoff på pensum blant annet om fotballsupporteres motstand mot kommersialisering. Også utøvere kan føle at deres forhold til idretten påvirkes av kommersialisering, som når langrennsløpere må forholde seg til at individuell start i økende grad erstattes av (kommersielt begrunnet) fellesstart, noe ikke alle er begeistret for. Fra et utøverperspektiv kan kommersialisering representere en mulig målforskyvning: Fra ensidig fokus på prestasjon og forbedring til også å betrakte idrettsprestasjoner som et middel til å nå kommersielle mål.